

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ФІЗИКО-МЕХАНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. Г.В. КАРПЕНКА**

УХВАЛЕНО
рішення Вченої ради Фізико-
механічного інституту ім.
Г.В. Карпенка НАН України
(від 19.09.24р. протокол № 8)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор Фізико-механічного
інституту ім. Г.В. Карпенка НАН
України
академік НАН України
Зіновій Назарчук



**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО
ПРОЦЕСУ ФІЗИКО-МЕХАНІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМ. Г.В. КАРПЕНКА
НАН УКРАЇНИ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Положення є основним нормативно-правовим актом, який регламентує організацію та проведення освітнього процесу в Інституті відповідно до стандартів вищої освіти. У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні:

1.1 *Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система* - система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах;

1.2. *Кредит ЄКТС* - одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин.

1.3. *Освітній процес в Інституті* - це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей в осіб, які навчаються.

1.4. *Здобувачі вищої освіти* - особи, які навчаються в Інституті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації; здобувач ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою - особа, яка професійно провадить наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи і здобуває вищу освіту ступеня доктора філософії у цьому закладі поза аспірантурою (ад'юнктурою) шляхом виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді; інститут (навчально-науковий інститут) - структурний підрозділ, що об'єднує відповідні відділи, лабораторії, науково-дослідні центри та експериментальні лабораторії, які провадять освітню діяльність і наукові дослідження

1.5. *Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма* - єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

1.6. *Спеціальність* - гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників. 1.2.7. Спеціалізація - складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

1.7. Освітня діяльність в Інституті спрямована на створення умов для особистого розвитку і творчої самореалізації людини, формування освіченої,

гармонійно-розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, у галузях техніки, технологій, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки, зорієнтовано на розроблення та запровадження освітніх інноваційних технологій, організовано з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання у здобутті якісної освіти.

1.8. Принципами освітньої діяльності є: людиноцентризм; верховенство права; забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками; розвиток інклюзивного освітнього середовища; інтеграція з ринком праці; академічна доброчесність; академічна свобода; гуманізм; демократизм; виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками; формування громадянської культури та культури демократії; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; невтручання політичних партій в освітній процес; невтручання релігійних організацій в освітній процес; різнобічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань; інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір; нетерпимість до проявів корупції та хабарництва.

1.9. Мовою освітнього процесу є українська мова.

1.10. Освітній процес забезпечують структурні підрозділи Інституті: наукові відділи, відділ аспірантури та докторантури, випускові кафедри, бібліотека. Для здійснення освітнього процесу за рішенням Вченої Ради Інституту згідно з чинним законодавством можуть створювати навчальні комплекси, центри та інші спеціалізовані навчальні підрозділи.

1.11. Учасниками освітнього процесу в Інституті є: наукові працівники; здобувачі вищої освіти та інші працівники Інституту. До освітнього процесу в Інституті можуть бути залучені роботодавці. Здобувач вищої освіти - особа, яка навчається в Інституті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Зміст освіти визначає освітня програма підготовки, яка складається з нормативної та вибіркової частин.

Освітній процес за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти організовують підрозділи Інституту з урахуванням цього положення на основі освітньо-наукових програм та навчальних планів, під загальним керівництвом відділу аспірантури. Аспіранти беруть активну участь у формуванні індивідуальних траєкторій навчання, індивідуальних навчальних планів, у виборі навчальних дисциплін, в удосконаленні практичної підготовки та підвищенні ролі самостійної творчої роботи.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Головною метою освітньої діяльності ФМІ є забезпечення затребуваності випускників аспірантури Інституту за рахунок надання якісних освітніх послуг, володіння новітніми управлінськими та сучасними інформаційними технологіями, а також вільного володіння іноземними мовами.

2.2. Освітній процес спрямований на формування у осіб, які навчаються, компетентностей, передбачених освітньою програмою.

2.3. Інститут забезпечує науково-педагогічних працівників та осіб, які навчаються, засобами навчання (навчальною, методичною, науковою літературою, технічними та іншими засобами) відповідно до своїх матеріальних та фінансових можливостей.

3. ЗМІСТ НАВЧАННЯ, ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Стандарти вищої освіти

3.1. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

– обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;

– перелік компетентностей випускника та результатів навчання;

– форми атестації здобувачів вищої освіти;

– вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;

– вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

3.2. За відсутності стандарту вищої освіти компетентності та результати навчання випускника формуються відповідно до кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.

Спеціальності та освітні програми

3.3. Підготовку здобувачів вищої освіти ФМІ НАН України ступеня доктора філософії проводить за спеціальностями, визначеними ліцензією на надання освітніх послуг, пов'язаних з одержанням вищої освіти за відповідними рівнями, яка видана Міністерством освіти і науки України та оприлюднена на сайті Інституту.

Основні принципи розроблення ОП:

– системність – дотримання відповідності меті, змісту, методів, форм, засобів, технологій і механізмів реалізації освітнього процесу очікуваним результатам навчання;

– інноваційність та інтегрованість освіти і науки – врахування сучасних досягнень розвитку науки та відображення результатів наукових досліджень у змісті ОП;

– аспірантоцентрованість – орієнтованість освітнього процесу на здобувача, його здатність навчатися та набувати відповідні компетентності; формування компетентностей здобувачів як їхніх результатів навчання;

– врахування потреб, інтересів та вимог усіх стейкхолдерів освітнього процесу;

– інтеграція освітнього процесу у Європейський простір вищої освіти;

– відповідність ОП національній рамці кваліфікацій.

3.4. Освітня програма повинна бути актуальною та відображати повноту вимог до її змістовної частини у відповідності до вимог часу. З цією метою

гарантом освітньої програми ініціюється моніторинг ОП та відбувається їх оновлення на підставі моніторингу. Моніторинг ОП включає опитування різних груп стейкхолдерів щодо актуальності ОП, задоволеності ними освітньою програмою тощо, аналіз групою забезпечення результатів опитувань.

3.5. Освітня програма містить чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії Інституту.

3.6. Навчальний план

На основі освітньої програми робочими групами під безпосереднім керівництвом гаранта програм розробляється навчальний план, який ухвалюється Вченою радою ФМІ НАНУ і затверджується директором. Навчальний план – основний нормативний документ, за яким здійснюється планування освітнього процесу в Інституті.

Навчальний план розробляється на весь термін навчання (нормативний або скорочений або подовжений) і повинен містити:

- відомості про галузь знань, спеціальність і спеціалізацію;
- освітній або освітньо-науковий рівень, кваліфікацію;
- нормативний/скорочений/подовжений термін навчання;
- графік освітнього процесу;
- перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (дисципліни, практики тощо), їх логічну послідовність;
- форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять дані про форми семестрового контролю;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання

та його поділ на аудиторний навчальний час та час, відведений на самостійну навчальну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

3.7. Навчальним планом визначається перелік дисциплін, що має забезпечити набуття здобувачами всіх компетентностей, визначених освітньою програмою, та загальний обсяг вибіркового дисциплін, який має складати не менше 25% від загального обсягу кредитів ЄКТС, визначених освітньою програмою. Процедура здійснення вибору дисциплін здобувачами унормовано Положенням про порядок вільного вибору здобувачами вищої освіти на ретьюму (освітньо-науковому) рівні вибіркового дисциплін.

3.8. Освітній процес за денною формою навчання планується за двосеместровою системою. Тривалість навчального року складає 52 тижні, з яких не менше 8 тижнів становить сумарна тривалість канікул.

Індивідуальні навчальні плани здобувачів вищої освіти

3.9. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти є документом, що містить інформацію про перелік та послідовність вивчення ним навчальних дисциплін і проходження практик, обсяг навчального навантаження за усіма видами навчальної діяльності, види та строки семестрового контролю та атестації здобувача вищої освіти, а також, у разі потреби, зміни до індивідуального навчального плану.

3.10. Індивідуальний навчальний план складається на кожний навчальний рік (на наступний навчальний рік індивідуальний навчальний план складається, як правило, наприкінці поточного).

3.11. Індивідуальний навчальний план аспіранта формується ним особисто за участю наукового керівника та затверджується директором Інституту.

3.12. Вивчення всіх навчальних дисциплін та проходження всіх практик, включених до індивідуального навчального плану, є обов'язковим.

3.13. Невиконання індивідуального навчального плану є підставою для відрахування з аспірантури. Навчання за індивідуальним навчальним планом може здійснюватися із застосуванням технологій дистанційного навчання.

3.14. За виконання індивідуального навчального плану відповідає особа, яка навчається.

3.15. Контроль за реалізацією індивідуального навчального плану аспіранта здійснює заступник директора з наукової роботи за участю наукового керівника аспіранта.

3.16. Організація вивчення дисциплін за вибором аспіранта

3.17. Для вивчення дисциплін вільного вибору аспірантів формуються групи за процедурою, встановленою Положенням про порядок вільного вибору здобувачами вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти вибіркових дисциплін.

4. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

4.1. Форми організації освітнього процесу.

Навчання у ФМІ НАНУ здійснюється за очною (денною) формою. За певних обставин, що унеможливають відвідування приміщень Інституту здобувачами вищої освіти або з метою створення сприятливих умов для здобувачів вищої освіти з обмеженими можливостями, освітній процес може бути організованим з використанням технологій дистанційного навчання.

4.2. Види навчальних занять для аспірантів:

- навчальні заняття (аудиторні),
- виконання індивідуальних завдань, самостійна робота аспірантів;
- науково-педагогічна практика;
- контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять є: лекція, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація.

4.3. Лекції.

Лекція – вид навчальних занять, призначений для викладення теоретичного матеріалу. Тематика лекцій визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Лекції проводяться науково-педагогічними працівниками ФМІ НАНУ, як правило, професорами, доцентами та старшими викладачами, які мають наукові ступені або/та вчені звання.

Лекція проводиться у відповідно обладнаних приміщеннях – аудиторіях. Якщо це передбачено робочою програмою навчальної дисципліни, лекції можуть проводитися дистанційно з використанням електронних засобів комунікації.

4.4. Практичні заняття.

Практичне заняття – вид навчального заняття, під час якого здобувачі під керівництвом науково-педагогічного працівника закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають вмінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Формами практичних занять є, зокрема, навчально-наукові семінари.

Практичне заняття включає проведення контролю знань, вмінь та навичок, постановку загальної проблеми (завдання) науково-педагогічним працівником та її обговорення за участю осіб, які навчаються, розв'язання задач з їх обговоренням, розв'язання контрольних завдань, їх перевірку та оцінювання. Бали, одержані за практичні заняття, є складовою семестрової оцінки.

4.5. Консультації.

Консультація – форма заняття, під час якої особа, яка навчається, отримує від науково-педагогічного працівника відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Консультація може бути індивідуальною або проводиться для групи осіб.

4.6. Самостійна робота

Самостійна робота осіб, які навчаються, є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача денної форми навчання, регламентується навчальним планом та робочим навчальним планом.

4.7. Науково- педагогічна практика здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії

Здійснення педагогічної практики передбачає проведення аспірантом навчальних занять (лекцій, практичних занять), консультацій та позааудиторної роботи (підготовка до аудиторних занять, розробка методичних матеріалів та засобів діагностики тощо) або його асистування іншим викладачам у проведенні занять з дисциплін, що належать до спеціальності, за якою аспірант здійснює підготовку.

4.8. У процесі проходження науково- педагогічної практики аспіранти мають оволодіти навичками структурування і подання навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності, прийомами професійної риторики та оцінювання навчальної діяльності слухачів тощо.

Конкретний зміст науково-педагогічної практики визначається науковим керівником аспіранта, який забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики (в індивідуальному навчальному плані зазначаються дати проведення занять, тема, вид занять); надає методичну допомогу в плануванні та організації навчально-викладацької діяльності аспіранта; контролює роботу аспіранта під час практики.

5. Контрольні заходи

5.1. Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання і визначають відповідність рівня набутих здобувачами вищої освіти компетентностей вимогам нормативних документів.

В освітньому процесі використовуються такі види контролю результатів навчання:

- поточний протягом семестру;
- контрольні роботи, передбачені навчальним планом;
- приймання індивідуальних завдань;
- семестровий;
- атестація здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічними працівниками на всіх видах аудиторних занять протягом семестру.

Семестровий контроль визначає ступінь досягнення здобувачами вищої освіти запланованих результатів навчання, що визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Атестація здобувачів проводиться на наукових семінарах відділів, до яких прикріплені здобувачі освіти.

6. Права здобувачів вищої освіти:

- безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;
- трудова діяльність у позанавчальний час;
- безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, науковою базою ФМІ НАНУ;
- безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);
- забезпечення місця у кімнаті гуртожитку (за наявності вільних місць) на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;
- участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації;
- участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;
- участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;
- участь у громадських об'єднаннях;
- вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти.
- академічна мобільність, у тому числі міжнародна;
- отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;
- академічна відпустка або перерва в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;
- участь у формуванні індивідуального навчального плану;

- моральне та/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науководослідній і громадській роботі, за мистецькі та спортивні досягнення тощо;

- захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;

- канікулярну відпустку тривалістю не менш як вісім календарних тижнів на навчальний рік;

Здобувачі вищої освіти денної форми навчання за рахунок коштів державного бюджету мають право на отримання стипендій у встановленому законодавством порядку.

7. Обов'язки здобувачів вищої освіти:

- дотримуватись вимог законодавства, Статуту ФМІ, Положення про організацію освітнього процесу у ФМІ НАНУ;

- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

- виконувати вимоги освітньої (наукової) програми (індивідуального навчального плану, дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання;

- систематично та глибоко оволодівати знаннями, практичними навичками із спеціальності, сумлінно працювати над підвищенням свого освітнього, наукового та загальнокультурного рівня;

- не користуватися забороненими джерелами інформації під час контрольних заходів;

- виконувати розклад навчальних занять, графік навчального процесу та всі вимоги навчального плану;

- своєчасно складати, перескладати іспити, заліки, контрольні роботи тощо;

- дбайливо та охайно ставитись до майна Інституту (приміщень, меблів, обладнання, інвентарю, навчальних посібників, книжок, приладів та ін.).

8. Науково-педагогічні працівники

Права науково-педагогічних та наукових працівників Інституту

Науково-педагогічні та наукові працівники Інституту мають право на:

- академічну свободу, що реалізується в інтересах особи, суспільства та людства загалом;

- академічну мобільність для провадження професійної діяльності;

- захист професійної честі та гідності;

- участь в управлінні Інститутом, зокрема обирати та бути обраним членом Конференції трудового колективу, Вченої ради Інституту;

- обрання методів і засобів навчання, що забезпечують високу якість освітнього процесу;

- забезпечення створення відповідних умов праці, підвищення свого професійного рівня, організацію відпочинку та побуту, встановлених законодавством, нормативними актами Інституту, умовами індивідуального трудового договору та колективного договору;

- безоплатне користування бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами навчальних, наукових, спортивних, культурно-освітніх підрозділів Інституту;

– захист права інтелектуальної власності.

Науково-педагогічні та наукові працівники Інституту також мають інші права, передбачені законодавством і Статутом Інституту.

9. Обов'язки науково-педагогічних працівників

Науково-педагогічні працівники зобов'язані:

– дотримуватись законодавства України, Статуту ФМІ НАНУ, Правил внутрішнього трудового розпорядку та інших нормативних документів ФМІ НАНУ;

– дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;

– дотримуватися в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;

– забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю (напрямом), провадити наукову діяльність;

– підвищувати свою кваліфікацію не рідше одного разу на п'ять років;

– впроваджувати нові освітні технології, у тому числі електронні.

10. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення здобувачів вищої освіти

Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, а також порядок надання їм академічної відпустки визначаються положенням, затвердженим Міністерством освіти і науки України, та здійснюється відповідно до статті 46 Закону України «Про вищу освіту».

Відрахування здобувача вищої освіти:

Підставами для відрахування здобувача вищої освіти є:

- завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;
- власне бажання;
- переведення до іншого навчального закладу;
- невиконання індивідуального навчального плану;
- нерозпочате здобувачем вищої освіти навчання після зарахування протягом десяти днів за відсутності поважних причин;

- порушення умов договору (контракту), укладеного між Інститутом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;

- недотримання академічної доброчесності;

- інші випадки, передбачені законодавством.

Відрахування здобувача вищої освіти здійснюється наказом директора за поданням наукового керівника та рішенням Вченої ради.

Особа, яка була відрахована у зв'язку з завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до аспірантури Інституту повторно. Особа, яка раніше проходила підготовку в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

Особа, відрахована з Інституту до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів.

Переривання та поновлення навчання

Здобувач вищої освіти має право на перерву в навчанні (академічну відпустку) у зв'язку з обставинами, котрі передбаченні чинним законодавством України.

Здобувач вищої освіти має право на перерву в навчанні (академічну відпустку) у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу й у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо). Таким особам надається академічна відпустка в установленому порядку. Навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (зокрема, іноземних держав) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між закладами вищої освіти. Здобувачам вищої освіти, призваним на військову службу у зв'язку з оголошенням мобілізації, гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії (у разі її призначення).

Особа, яка була відрахована з Інституту до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою, може бути поновлена на навчання в межах ліцензованого обсягу на місця за кошти фізичних (юридичних) осіб за умови наявності залишку нормативного строку навчання в аспірантурі не менше ніж шість місяців для завершення та захисту дисертації.

Осіб, які здобували вищу освіту за державним замовленням, і які після наданої їм в установленому порядку академічної відпустки з причин, зазначених вище у цьому Положенні, а також осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України та членів їхніх сімей», після їх звільнення поновлюють на навчання в Інституті на освітні програми з тієї самої спеціальності на місця державного замовлення.

Учасників бойових дій та осіб з інвалідністю унаслідок війни за їхньою заявою поновлюють на навчання на освітні програми з тієї самої спеціальності на місця державного замовлення незалежно від джерела фінансування їх навчання протягом попередніх періодів, крім передбачених законодавством випадків.

Здобувачів, які у визначений термін не подали документи для оформлення допуску до освітнього процесу або продовження строку академічної відпустки, відраховують із Інституту.

Переведення здобувачів вищої освіти

На наступний курс навчання в межах відповідної освітньої програми наказом директора переводяться здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які повністю виконали вимоги навчального плану певного курсу, успішно склали всі екзамени і заліки.

У випадку тривалої хвороби в період заліково-екзаменаційної сесії та канікул за наявності відповідних документів окремим здобувачам вищої освіти ступеня доктора філософії може бути встановлений індивідуальний графік складання екзаменів тривалістю не більше місяця після початку наступного семестру.

Якщо цей термін є недостатнім для виконання індивідуального графіка, розглядається питання щодо надання академічної відпустки або призначення повторного курсу навчання.

Переведення здобувачів вищої освіти з однієї освітньої програми на іншу, з однієї форми здобуття вищої освіти на іншу, з одного джерела фінансування на інше здійснюється на підставі особистої заяви здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, та надання їм академічної відпустки, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07.02.2024 № 134, з урахуванням особливостей, визначених цим Положенням.

11. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Не пізніше ніж за дев'ять місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:

- отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми й висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи й індивідуального навчального плану;

- звертається до Вченої Ради Інституту з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються:

- дисертація в друкованому вигляді та електронній формі;
- наукові публікації (або їх копії), у яких висвітлено наукові результати дисертації;

- довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).

- з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне й практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні відділу, де здобувач проводив дослідження.

Результати обговорення й проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується керівником семінару. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач може повторно звернутися до Вченої Ради Інституту не пізніше ніж за шість місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в аспірантурі Інституту для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми у разі відрахування.

За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до Вченої ради Інституту з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої Вченої ради Інституту не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

Утворення разової спеціалізованої Вченої ради Інституту та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії (PhD) здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

12. Докторантура

Докторантура з відповідної спеціальності відкривається за рішенням вченої ради закладу вищої освіти (наукової установи), що затверджується наказом керівника закладу вищої освіти (наукової установи), за умови наявності трьох штатних працівників – докторів наук, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає цій спеціальності, та ліцензії на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо- науковому) рівні вищої освіти з відповідної спеціальності.

Кваліфікація особи, що відповідає спеціальності, з якої відкрито докторантуру, визначається за такими критеріями:

- наявність у особи документа про присудження ступеня доктора наук з відповідної галузі знань (науки) та/або спеціальності або присвоєння вченого звання професора за відповідною спеціальністю;
- наявність за останні п'ять років не менше п'яти наукових публікацій, до яких зараховуються:
 - не менше однієї статті у періодичному виданні, включеному до наукометричних баз даних Scopus або Web of Science Core Collection;
 - статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України;
 - монографії або їх розділи;
 - не більше двох патентів на винахід;
 - участь у підготовці наукових кадрів, що підтверджується видачею здобувачеві документа про присудження відповідного наукового ступеня;
 - міжнародних наукових проектах або залучення до міжнародної експертизи;
 - атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради, або члена експертної ради з питань проведення експертизи дисертацій.

Наявність підстав для відкриття докторантури перевіряється державним (регіональним) замовником під час проведення конкурсу на розміщення державного (регіонального) замовлення.

Протягом строку перебування в докторантурі докторант повинен подати до постійно діючої спеціалізованої вченої ради результати своїх наукових досягнень

у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН.

Здобувач ступеня доктора наук у дисертації (монографії, науковій доповіді за сукупністю статей) повинен представити узагальнення проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення.

Атестація здобувача ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує у Інституті.

Здобувач ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (монографії, наукової доповіді за сукупністю статей), повинен:

- мати ступінь доктора філософії (кандидата наук);
- представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;
- мати опубліковані праці за темою наукових досягнень у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях.

Підготовка в докторантурі завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.